

MEKKEZTŐNÉK, KIADÓ
 IFJATAL ÉS NYOMDA
 Szig. Kolozsvar, St. Baron
 L. Pop. (Brassai-utca) 10
 Telefon: Szerkesztőség
 4: kiadóhivatal — 977
 St. N. Sz. — — 558
 A kéziratok kizárólag a
 szerkesztőségnek cím-
 zendők. Kéziratokat nem
 adunk vissza

W KELET

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	— 350
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 csk
Egy szám	— 150 csk

1934 április 3 Csütörtök

Cluj-Kolozsvar * VII. évfolyam * 77. szám

5684. Adár sáni 28

A beszédes mérleg

Irtta Székely Bóia

Nem arról a mérlegről akarunk írni, amely a lapok utolsó oldalain számol be a tartozások és követelések egymáshoz való viszonyáról. És nem is a nyeretégszámláról, amely a múltban annyiszor csak a veszteséget tüntette fel. Gazdasági életünk igazi mérlegét nem a könyvelési számadatok adják, hanem azok a mélyebb konklúziók, amelyeket egyes közgazdasági egyesülések évi jelentéseikben állapítanak meg. Ezek közé tartozik a bányási gyárparosok szövetségének évi jelentése is. Előre kell boesátanunk, hogy ezt a jelentést minden tekintetben mérvadóknak kell vennünk, mert a bányási ipar nem csak termelőképeségénél, de technikai fejlettségénél fogva is az országban legelső. De fontos azért is ez a jelentés, mert a bányási gyárpar néhány vezetőembere a modern szociális gondolkodásnak valóban mintaképe.

A bányási nagyiparosok most kiadott évi jelentésének három egymástól függetlenül beállított megállapítására kívánunk most rámutatni. Bár függetlenek ezek a megállapítások egymástól, lehetetlen a belső kapcsolódást meg nem állapítani.

A jelentés első megállapítása, hogy a külföldi tőke meglepő figyelemmel fordult a bányási piac felé és igen sok külföldi tőkés foglalkozott azzal a tervvel, hogy gyárat alapít Romániában és elsősorban a Bányágban. A szándék azonban csak szándék maradt, mert egyetlen terv sem valósult meg. A kormány minden lehető és lehetetlen intézkedésével kedvét vette a külföldi tőkésnek, hogy új iparág bevezetésével gazdagítsák Románia gazdasági életét.

A külföld érdeklődése a legtöbb esetben azon hiúsult meg, hogy a új iparág olyan szakembereket igényelt, kikkel Románia nem rendelkezik, nem is rendelkezhet, hiszen új iparágról van szó. Márpedig ismerjük a hatósági rendelkezések végtelen sorát, melyekkel idegen munkások elhelyezkedését akadályozzák. Az új gyáraknak idegen állampolgár szakmunkásokra volna szüksége, márpedig melyik tőkés vállalkozik arra, hogy új gyárat alapít, mikor nincs meg a lehetősége, hogy megfelelő kipurált szakembereket alkalmazzon. Arról ne is szóljunk, hogy az ország ipari fejlődésére nézve milyen fontos nevelőhatással bír az a külföldi szakmunkás, aki mellett a mi munkásunk is megfelelő kiképzésben részesülhet. Ez okozta tehát, természetesen csak a többek között, az új gyárak alakításának meghiúsulását.

Ezzel szemben álljon itt az a tény, hogy a Bányás huszonháromezer gyárímunkása közül mindössze háromszázhatvanegy külföldi állampolgár van, tehát az idegenek száma még a két százalékot sem éri el. Viszont a tény az, hogy Románia iparának nem két százalék külföldi szakmunkásra volna szüksége, hanem jóval többre, mert hiszen a most meginduló industrializáció egyik egészséges alapfeltétele: a minél jobb, kiprobáltabb szakmunkás.

Látásból e két megállapítástól teljesen független a harmadik a legfontosabb. A bányási gyárak egyike sem tudta kihasználni termelési kapacitását, számos üzem alig felét, vagy még kisebb részét produkálta termelőképeségének.

Vizsgáljuk ezt a megállapítást kissé közelebbről. Egész természetes, hogy minden üzem a maga kalkulációját kapacitásának normális kihasználására építi fel. Minél teljesebb a termelési kapacitás kihasználása, annál olcsóbb az előállítás, annál kevesebb költség esik az előállított ipari cikkre. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a fél, vagy negyed kapacitással működő gyár iparcikkének előállítása felével, vagy negyedével drágább, de bizonyos, hogy igen jelentékeny százalékkal változik az előállítási költség a kapacitás fokozása folytán előállított minél nagyobb elosztással. Elég arra

rámutatnunk, hogy a gyár alapítási költségeinek amortizációja attól függ, minél intenzívebb a termelés. Azzal a százalékkal, mellyel a kapacitás kisebbedik, nő az amortizáció ideje. A termelési kalkulációban ez egyike a legfontosabb kérdéseknek. De fontos azért is, mert a gyárüzemnek nemcsak az alapítási költségeket kell amortizálnia, de fejlődési tartalékról is gondoskodnia kell. Az az üzem, amely az alapítási költségeit már amortizálta, sokkal nagyobb összeget tud a gyárüzem fejlesztésére, új kísérletekre, új termelési ágak bevezetésére stb. fordítani. A kapacitás kihasználása tehát nemcsak a termelés megolcsóbbodását, de egyúttal a termelési módusok fejlődését, kiterjesztését jelenti.

De még egy igen súlyos szociális jelentőségre is rá kell mutatnunk. Amikor a gyárak kapacitásuknak csak felét, vagy akár negyedét tudták kihasználni, ez egyúttal azt is jelenti, hogy fele annyi munkást, vagy még kevesebbet láttak el munkával, mint teljes kapacitás mellett tehetnék. Ezt azt jelenti, hogy a bányási nagy ipar, amely huszonkétezer nyolcszázhatvanöt munkást foglalkoztat, még legalább huszezer

munkásnak tudna kenyeret adni. Jelenti továbbá azt is, hogy a termelési költségek fokozottabb szétosztása a gépek praktikusabb kihasználása, a fűtőanyag jobb elosztása révén a munkásait a mainál jobban tudná fizetni s magasabb életstandardot tudna biztosítani számára. Jelenti azt is, hogy a szociális intézményekre is nagyobb összeget tudna fordítani, mert tartalékja nőne.

Ime a bányási nagyiparosok jelentésének három kis megállapításából milyen jelentős következményekre mutathatunk rá. De variálhatjuk e három megállapítást egymással. Rámutathatnánk arra, hogy új iparvállalatok létesítése mennyire üdvös a meglévőkre nézve. Rámutathatnánk arra, hogy mit jelent a külföldi tőke és a külföldi szakmunkás elriasztása. És folytathatnók tovább minden gazdasági nyomorúságunk felfedéséig. Egy bizonyos, egyetlen üzem se szívesen redukálja termelését. Bizonyos, hogy minden iparvállalat szívesen kihasználja százszázalékosan kapacitását. Hogy nem tehetik, nem rajtuk mulik, hanem azon a gazdasági politikán, amely ott a külföldi tőkét riasztja el, itt a külföldi szakmunkást riasztja el és megkötésével halálra ítéli, vagy pedig guzsbaköti a gépet, ezt az eleven organizmust, mely a gyárak munkatermeiben némaságra, vagy félmunkára kárhóztatva senyved.

Gömbös bejelentette a harcot a szanálási javaslat ellen

A szociáldemokraták is éles küzdelemre határozták el magukat. El akarják buktatni a kölcsönjavaslatokat. Bethlen igazságtalannak tartja a lakások megköltöttségét

(Budapest, április 2. Az Új Kelet tudósítójától.) A nemzetgyűlés egyesített bizottságai ma kezdték meg a pénzügyi javaslatok részletes tárgyalását, miután az általános tárgyalást befejezték. A szociáldemokraták parlamenti frakciója a tegnapi pártkonferencián elhatározta, hogy éles harcot indít a kölcsönjavaslatok ellen. Ezt az elhatározásukat megelőzőleg a szociáldemokraták puhatólították a kormányt abban az irányban, hogy milyen politikai engedményeket várhatnak, ha nem görditenek akadályokat a javaslatok zavartalan letárgyalása elé. A puhatólításra kerek visszautasítás volt a válasz.

A javaslatok tárgyalásánál Várnay Dániel tiltakozott az ellen, hogy éppen

a dolgozó emberekre rójják a legnagyobb terhet

és a munkásság megterhelése túl nagy legyen, míg a földadó egészen csekély. A javaslatot elveti. Erdélyi Aladár ezzel szemben az agráriusok érdekeit védi és adatokkal mutatja ki, hogy az adók oroszlanrészét a földbirtokosok viselik. Erdélyi azt magyarázza, hogy milyen helytelen, ha a város és a falu viszonyát a nemzetgyűlésen állandóan kiélezi. A javaslatot elfogadja. Baross János hibáztatja a kormányt, hogy nem követte Németország példáját és a rossz papírpénzen nem vett valutát. Az új kölcsöntől nagy eredményeket nem vár és a javaslatot nem fogadja el, bár meg sem obstruálja. Peyer Károly szerint a kölcsön feltételei túlszigorúak, szigorubbak, mint az osztrák kölcsön feltételei. A kölcsön produktív célokra nem fordítható, csak az államháztartás egyensúlyának helyreállítására. A javaslatot nem fogadja el.

A parlamenti pártok közül a fajvédők csoportja helyezkedik szembe legélesebben a kormány szanálási javaslatával. Gömbös Gyula, az egységspárt egykori alelnöke, levelet írt Bethlen miniszterelnöknek. Ebben bejelent, hogy a fajvédők képviselők beható tanácskozás után elhatározták, hogy mindent elkövetnek a szanálási javaslatok törvényerőre való emelkedése ellen, mert kételkednek abban, hogy ezek a javaslatok pozitív eredményhez vezessenek. A

kormány újból súlyos terheket ró az országra és a polgárookra a kibontakozás sikerének reménye nélkül.

Eckhardt Tibor az „Esti Kurir“-nak nyilatkozott, a kormánynak azt a kívánságát, hogy a szanálási javaslatokat az ellenzék és különösen a fajvédők rövidesen keresztül engedjék, semmiesetre sem fogják honorálni. „Akár a javaslatok elbuktatásáért is vállaljuk a felelősséget” — mondta Eckhardt, aki kétségtelennek tartja, hogy a kormány

belátható időn belül amugysem tud kölcsönt szerezni.

Budapest, április 2. A háztulajdonosok országos kongresszusának küldöttsége a Ház kapujánál várta a miniszterelnököt, aki helyett azonban Vass miniszter fogadta a deputációt. A kongresszus tegnapi határozatában óvást emelt a lakáshelyiségek további két évre való lekötöttsége ellen. A deputáció szónokát kísérői izgatott közbekiáltásokkal szakították meg beszédében. A küldöttségnek Vass miniszter válaszolt. Kijelentette, hogy a magántulajdonat a házaknál is helyre kell állítani, de figyelembe kell venni a lakók millióinak jogos kívánságait is. Eppen ezért a két nagy érdek között olyan megoldást kell találni, amely megmenti a magántulajdon elvét, de

figyelembe veszi a lakók teherviselési képességét is.

A nemzetgyűlés egyesült bizottsági ülésén Bethlen miniszterelnök is vázolta a lakásügyben elfoglalt álláspontját. A miniszterelnök kifejti, hogy értesülése szerint az osztrák házak reparációs költségeit a lakók fizették, akik ott sokkal nagyobb terhet viselnek, mint Magyarországon. De mégis, szerinte a lakáskérdést lehetetlen másként megoldani, mint a szabadforgalomra való fokozatos visszatéréssel, annyira igazságtalan volt a lakások eddigi megköltöttsége.

Párisi jelentés szerint William Harding ma Londonba utazik, ahol tárgyalni fog egy pénzcsoporttal, amely a magyar kölcsönnek az angol pénzpiacra való elhelyezésére készül.

Lovasrendőrök és egy monostori legény közelharca

Szelicsán Juon gyilkosainak ügye a Táblán. Egy monostori bál epilógusa

(Cluj-Kolozsvár, április 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ezerkilencszázhuszonegy április harmadikán a monostori legények Strada Lunei 104. szám alatt, a Jepure-féle korcsmában, bált rendeztek, melyen az egész környék fiatalosága részt vett. A bált közvetlen a katonai sorozás után rendezték és a besorozott legények a sorozás után szokásos mulatozást is itt tartották meg.

A legények közül a lányoknak legjobban Szelicsán Juon tetszett, aki tánc dolgában is lefőzte társait. A lányok és a fiatal menyecskék valóságos ostromolták a legényt és Szelicsán, aki szintén a besorozott legények közé tartozott, kevés megszakítással majdnem egész éjjel szakadatlanul táncolt. Társai hasztalan vitték az ivóba, hogy velük igyék, mert néhány pohár bor elfogyasztása után újra visszatért a bálterembe.

Táncolás közben főleg egy lányt tüntetett ki figyelmességével, akit már egy másik legénynek, Szilágyi Péternek volt a menyasszonya. Barátai többször figyelmeztették Szelicsánt, hogy ne foglaljon olyan feltűnően Szilágyi menyasszonyával, mert esetleg valaki besugja a verekedő természetű legénynek a feltűnő udvarlást és verekedésre fájhat a dolog. Szelicsán nem vette figyelembe barátai intését és tovább is csak azzal az egy lánnyal foglalkozott.

A bál zavartalanul folyt az éjféli órákig, amikor egy rendőrkomiszár vezetésével megjelent öt lovasrendőr, köztük Szilágyi Péter is, — aki szintén rendőr volt — és a báli engedélyt akarták felülvizsgálni. Néhány pillanatra megakadt a tánc, de tekintve, hogy az engedélyt a rendőrök rendben találták, ők is helyet foglaltak a mulatozók között. A rendőrök megjelenése sem tett óvatossá Szelicsán Juont is olyan hévvel foglalkozott a lánnyal, hogy az Szilágyi Péter rendőrnek is feltűnt. Szilágyi biztatására a rendőrök elhatározták, hogy a jól táncoló legényt eltávolítják a teremből és megakadályozzák a további mulatozásban.

Három óra felé az egyik rendőr észrevette, hogy Szelicsán a korcsmától kétszáz lépésnyire levő kuthoz ment. Utána mentek és le akarták fogni, de Szelicsán kést rántott és az egyik rendőrt, Chiorean Sándort, a kezén megsebesítette.

A rendőrök Chiorean kiáltására kardot rántottak és mind az ötön rárohantak Szelicsánra, akit kardlapokkal és rugásokkal úgy összeverték, hogy eszméletlenül esett az utca sarába. A rendőrök, mikor megelégtették a verést, az eszméletlen Szelicsánt a kuthál megmosták és telefonon értesítették a mentőket.

A mentők rövid idő alatt ki is érkeztek, de a szerencsétlen Szelicsán Juont már nem lehetett megmenteni, mert időközben meghalt. Az orvosi vizsgálat alapján megállapították, hogy a szerencsétlen ember koponyarepedést és kilenc bordatörést szenvedett, azonkívül a teste tele volt vér-aláfutással.

A hatalmukkal visszaelő rendőröket a kolozsvári törvényszék vonta felelőségre és Kimpian Juon rendőrkomiszárt, Szilágyi Péter rendőrmestert egy év és hat hónapi, Todor József és Chiorean Sándor rendőröket egy év és két hónapi, Cozma Jánost és Lung Iliet egy évi börtönre ítélte. A vádlottak az ítélet ellen felebbezést jelentettek be.

A kolozsvári ítélőtábla tanácsa ma foglalkozott a rendőrök ügyével. A védelmet dr. Giurgiu, dr. Pordea, dr. Fábius és dr. Duncu ügyvédek képviselték. Védőbeszédükben kifejtették, hogy a verekedést nem a rendőrök, hanem a monostori legények kezdték. A monostori fiataloság már régen neheztelt Kimpian komiszárra, aki annak idején az ötödik kerületi rendőrségen tett szolgálatot. A rendőrök, hogy a verekedésnek elejét vegyék és a legényeket megfélemlítsék, kénytelenek voltak fegyvert használni.

A tábla tanácsa megváltoztatta a törvényszék ítéletét, Kimpian Juon és Szilágyi Péter büntetését egy év négy hónapi, Fodor József és Chiorean Sándor büntetését nyolc havi börtönre szállította le. A Cozma János és Lung Ilie büntetését helybenhagyta.

A vádlottak az ítélet ellen Fodor József kivételével a semmitörvényszékhez felebbeztek, mert nem érzik magukat bűnösnek. Fodor József ítéletébe belenyugodott, de dr. Fábius védő ezt az ítéletet is megfélebbezte.

A francia sajtó elítéli Ludendorff felmentését

Angliában komédiának minősítik a Heltor-pört. Németország válaszolt a nagykövete tanácsának

(Berlin, április 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német kormány a nagyköveti konferenciához jegyzéket intézett, amelyben válaszolt a konferencia március ötödiki demarsára. A német kormány javasolja, hogy az ellenőrzés vitás eseteiben a konferencia forduljon a népszövetséghez, annak módja lesz a Németországba esetleg kiküldendő ellenőrző bizottságokat olyképpen összeállítani, hogy ne egyes hatalmak, hanem

egész Európa érdekei érvényesüljenek.

A párisi lapok élesen elítélik, hogy Ludendorff tábornokot felmentették a Hitler-pörtben. Sauerwein, akinek Poincaréhoz való bizalmas viszonya közismert, azt írja a „Matin“ legújabb számában, hogy míg a szövetséges és amerikai szakértők hónapok óta megtesztelt erővel dolgoznak a jóvátételi kérdés megoldásán és Macdonald mindent elkövet, hogy újabb konfliktusoknak elejét vegye, Németországban

a kancellár és Stresemann tetszésnyilvánítása mellett

felmentették Ludendorffot, aki fegyverrel küzdött a birodalmi védőrség ellen és hadsereg élén Berlinbe akart bevonulni. Ezen a tényen minden erőfeszítés összeomlik, amely Németország talpraállít...

A Szahara-expresszen Tutankhamen sírjához

Luxor, március közepé.

Negyedtíz lehet délelőtt, alig pár perce állt meg a vonat, az érdekes és különös Szahara-expressz Luxor állomáson. Egész éjszaka rogtunk Kairóból Luxor felé örült és feltartóztatatlan vágatásban, szembe homokfelhőkkel, keresztül árnyékos pálmaligeteken, sárkunyhók falvai és városai mellett.

Luxor. Sárgárameszt egyszerű állomásépület, csak a peronján áll portássipkában négy-öt lesültárcu fehérruhás hotelalkalmazott, akik eszeveszett versengéssel kiáltják:

— Winter Palace Hotel! Hotel Luxor! Hotel du Nil.

Azután autók, autobuszok, kétfogatu kocsik, arab paripák, libériák és a hotelek egyszerű egyenruhái.

(Zümmög és zsong)

A Szahara idáig erő homokja hatalmas örvényre kavardik autód mögött és a homokban meztelen gyerekek játszanak az uttest közepén, feketére sült pöttömnyi arabok, berber kölykök, szudáni vastagajkú szerecsengyerköcök, akik között egy zümmög, zsong a legyek, moszkító és szunyogok milliárdja, hogy sokszor szírehabugásnak rémlik egy-egy óriási légyraj felbukkanása.

Nem tudom utca, fúttca, vagy sugár-ut az Luxurban, ahol a Winter Palace autója végigrobbog, de az az érzésem, hogy a legelőkelőbb utcában járok, mert egymás mellett száz és száz nyitott ajtaju, nyitott ablaku üzlethelyiség, fezből és turbánban nyugodtan várakozó kereskedőkkel, a polcokon fűszerszármokkal, az ajtó mellett szőnyegekkel, az ajtó előtt pedig szeméthegekkel, amit csak a hűvösödő esték idején előkerülő kutyafalkák turnak fel, ráznak szét és vetnek az ut közepére, hogy egy éjszakai homokos szélroham eltemesse, betemesse, elfelejttesse a szemetet és helyet adjon a homokréteg fölött egy újabb, frissebb szemétdombnak.

Az üzletek ajtajában hatalmas fűrtökben lóg a banán, kosárerők öntik a narancsot és bálakban áll a száritott füge és datolya. Az üzletek előtt fekete tunikába öltözve, arcukon fehér fátjallal, amely csak a szemüket és homlokukat engedni látni, berber asszonyok járkálnak. Az asszonyok jobbkezeben a száz, két száz nilusi sáslevélből összeállított legyező lebeg, hogy elhessegesse a rovarok rengeteg tömegét. Az üzletek szinte papírvékonyaságú falakkal vannak elválasztva és sehol sincs egy ajtó vagy zár, vagy redőny. Mindenütt csak könnyű

tására irányul. A „Petit Parisien“ szerint a müncheni komédia botrányával végződött. A feltételelesen is nagyon enyhén elítélt Hitler, Pöhnert, Kriebelt és Webert nem ötszáz, hanem kétszáz aranyárnyaló pénzbirokkal sújtották hazaárulásért. A „Berliner Tageblatt“-nak érkezett hírek szerint

Ludendorff felmentése Londonban nem kellett meglepetést,

mert az egész Hitler-pert a tárgyalás elejétől kezdve komédiának tartották. A németbarát „Star“ müncheni értesülése szerint Ludendorffot azért mentették fel, mert nacionalista tüntetésektől tartottak egész Németországban.

London, április 2. Az angol munkáspárt hitelen aról értesült, hogy Poincaré Millerand kedve ellenére, sőt az elnök megkerülésével alakította meg az új kabinetjét. Millerand ugyanis azt hitte, hogy Poincaré enyhén formában diktatúrát vagy direktóriumot állít fel és ezért ígerte meg neki, hogy nem teszi nehézzé az általa kiválasztott kormányfértiak kabinetbejutását. A diktatúrát élén Millerand saját magát, Poincarét vagy Mangin tábornokot szerette volna látni. Millerandnak ezt a szándékát világosan bizonyítja, hogy Hervé máris támadja az új Poincaré-kormányt, mely jelentéktelen egyénnel, kevésbé súlyos politikai tekintélyekből van összeállítva.

vászon, vagy nehéz szőnyegfüggöny jelzi a bejáratot.

(Skarabeusok és oszlopromok)

Szembe kis kordó robot. Két deszkáján a két tengelyig süppedő kerék mellett szétvetett lábakkal fiatal suhanc áll és olyanokat vág hatalmas füttykésével a szerencsétlen robotó számára, hogy meghűl az emberben a vér. Állatot sehol a világon úgy nem kineznek, mint itt Afrika belsejében.

Kunyhók szomszédságában egy két előkelőbb ház, egy vályogistálló zümmögő és éneklő kóruossal, — ez a török iskola. A Nilus partján végig rengeteg sátor, skarabeusokkal és oszloptörödékekkel, régiségekkel és hamisítványokkal, kis kitömött krokodilusokkal, rókabőrökkel és sakálprémekekkel és száz- és százezerszámra olyan apró legyezőkkel a szunyogok és legyek elkergetésére, amelyet minden európai kezébe egy-két piastertért odanyomnak az élelmes, szemtelen utcai kerelkedők. A Nilus partján aztán egyszerre eltűnik a rengeteg sárkunyhó, a borzasztó piszok, a légytenger. A roppant folyó kis kikötőjében a luxori oldalon ott horgonyoz a csinos fehér luxushajó, amely az utasokat hatvenké órán át szállítja Luxor csodáihoz. Alig husz lépésre a Nilus keleti partjától csodálatos oszlopok merednek az ég felé: a híres négyezer éves luxori templom romjai, 200—300 lépésre a luxori templomtól pedig a Nilus keleti partján gyönyörű, modern paloták sora.

Luxurban a legtöbb idegen 1923 őszi hónapjaiban járt, amikor egyszerre seregével indultak el a világ semmittevői és érdeklődői, hogy megnézzék Luxurban Tutankhamen csodáit.

(Frak és shimmy a Szahara sivatagban)

Szomorúan érdekes, ugylátszik az egész világon nincsenek meg az igazi tudósoknak a szükséges anyagi eszközeik arra, hogy ezeket a csodálatos ásatásokat meglátogassák, mert eddig mindössze Franciaország két tudósa látogatta meg a Tutankhamen sírját, azok közül is az egyik, mint a párisi Egyiptológiai Társaság vezetője hivatalos küldetésben jutott csak el az ásatások helyére.

És amíg a tudósok elmaradtak, amíg Németország leghiresebb egyiptológusai közül egyetlen egy sem jöhetett a 3200 esztendősi sir megtekintésére, — addig az exaltáltak és milliárdosok ezrei való ságos népvándorlást rendeztek a saját szórakoztatásukra Tutankhamen sírjához. Nemesak népvándorlást, de népünneplést is. Shimmyvel és otórai teával kapcsolatos ünnepléseket a Hotel Luxor, a Winter Palace és a

többi elődig, mik legesodál Páris ele szomszéd val. Lon ugy arra vagy szm rázó köz nyira a és egy ezredes s

A ros éányszöt messze ve

pott kocsi hogy irni A fiu és így vál — Sel nicht.

A dró ember vit nemzeténel a pozitív é — G háromezer Tehát már — Az tinában eg tekre buk már akko

Tapint akart válas a kappanba netesen én mert időse tották. Vég kérdést. M szer csak — Né — Hát dezte Áron — Na, elnök s ez

Detto. tos. Megjöt így hangzo 1 hord 1 hord A boltó dettot nem — Ne utaz fel K ményedet. A boltó felvilágosító ment és a — No, — Hog te dettó.

— Me Angorából megváltozt cikkelyét. kizárólag magát, fel zatot absz

Roth cipész Cluj, Szép-u. 2 (Gólya-nagyáruház mellett)

zág válaszolt a

Parisien" szerint a műn-
részlet. A feltételeken
ülert, Pohnert, Kriebelt
nem kétszáz aranyárka
árulásért. A "Berliner
k szerint

Londonban nem
lepetést,

a tárgyalás elejétől
k. A németbarát "Star"
Ludendorffot azért men-
táttatésektől tartottak

angol munkáspárt hite-
y Poincaré Millerand
ök megkerülésével ala-
tjét. Millerand ugyanis
nyhéb formában dikta-
lit fel és ezért ígérte
nehézzé az általa ki-
abinetbejutását. A dik-
mígát, Poincarét vagy
volna látni. Millerand
osan bizonyítja, hogy
uj Poincaré-kormányt,
el, kevésbé súlyos po-
szeállítva.

sírjához

yegfüggöny jelzi a

usok és oszlopromok)

g. Két deszkáján a
ök mellett szétvetett
és olyanokat vág ha-
ncsétlen robogó szá-
barben a vér. Allatot
kinoznak, mint itt

ban egy két előke-

zümögő és éneklő
la. A Nilus partján
eusokkal és oszlop-
és hamisítványokkal,
al, rókabőrökkel és
százézerszámra olyan
gok és legyek el-
en európai kezébe
omnak az élelmes,
A Nilus partján
ngeteg sárkunyhó,
enger. A roppant
ori oldalon ott hor-
hajó, amely az uta-
ítja Luxor csodái-
ilus keleti partján
dnek az ég felé:
templom romjai,
emplontól pedig a
ü, modern palo-

en 1923 őszi hó-
zerre seregével in-
ői és érdeklődői,
tankhamen csodáit.
zahara sivatagban)
átszik az egész vi-
zi tudósoknak a
ra, hogy ezeket a
gasság, mert ed-
két tudósa látó-
ját, azok közül
yiptológiai Társa-
sben jutott csak

adtak, amíg Né-
otológusai közül
200 esztendősi sir-
exaltáltak és mil-
ándorlást rendez-
Tutankhamen sir-
de népünnepélyt
psolatos ünnepe-
ter Palace és a

ellett)

ellett)

ellett)

Zágrábban különparlamentet terveznek a szerb ellenzéki pártok

Súlyos helpolitikai zavarok várhatók a szkupstina elnapolása miatt. Miért nem igazolták a Radiós-párt mandátumait? A görög királyt még nem értesítették a trónfosztásról

(Belgrád, április 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szkupstinának bizonytalan időre való elnapolása nagy megütközést keltett ellenzéki körökben. A kormánypártnak ezt az intézkedését a parlament elleni nyílt erőszaknak tekintik és megtorlásul arra készülnek, hogy az ellenzék, mint a népképviselőt többsége, elhagyja Belgrádot és Zágrábba költözik át, ahol a belgrádi szkupstina figyelembevétele nélkül önálló határozatokat hoznak. Diplomáciai körök szerint

Jugoszláviában a legveszedelmesebb államválság fenyeget.

A parlament elnapolására hír szerint az készítette a Pasics-kormányt, hogy közben többséget szerezzen magának. Ezért nem igazolták a Radiós-párt negyven képviselőjének a mandátumait sem. Az igazolóbizottság ugyan Radiósnak egy cikkével indokolja ezt, amely a londoni "Morning Post"-ban jelent meg. Ebben a cikkben a horvát radikálisok vezére állítólólag azt írta, hogy de jure akkor sem ismeri el az SHS-államot, ha ő és képviselőitársai

le is teszik az esküt. Az igazolóbizottság azt kívánta, hogy a horvát blokk tagadja meg nyíltan vezérének ezt a nyilatkozatát, amelyet Predavec, a horvát köztársasági parasztpárt al-elnöke a kormány kitalálásának minősít.

Paris, apr. 2. Hivatalosan megcáfolják a "Chicago Tribune" hírért, hogy a francia kormány megtagadta a menedékjogot a görög királyi pártól.

Bukarest, apr. 2. (Rador.) A "Dimineata" a görög királyhoz közelálló körökből értesül, hogy a görög király még nem kapott semmiféle hivatalos értesítést Athénból az ottani döntésről és még a román kormánnyal sem közölték hivatalosan a köztársaság proklamálását. Ennélfogva György király továbbra is Görögország királyának tekinti magát. Ha a detronizálást hivatalos formában is közlik vele, ami a bukaresti görög követ Bukarestbe visszaérkezése után várható, akkor György király nem fog tiltakozni, hanem nyíltévlében elbucsuzik a görög néptől. Ez azonban csak a népszavazás megejtése után fog megtörténni.

Erdélyt és a Bánátot is fenyegeti az árvíz

A Maros több helyen kilépett medréből. A Szamos is árad. Csehszlovákiában a házak százait sodorja magával az ár. Olaszországban földrengés pusztít az árvíz nyomán

(Cluj-Kolozsvár, április 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beszámoltunk tegnap arról az árvízveszedelemről, amely a napok óta tartó tavaszi esőzések miatt Erőpaszerte hatalmas területeket fenyeget elpusztulással. A mai jelentések újra aggasztó részletekről számolnak be. Az árterület a Duna-medencéről a Tiszára és mellékfolyóira is ártterjedt, amelyek négy erdélyi és bánági megyét is elöntéssel fenyegetnek.

Árvízzel fenyeget a Szamos és a Maros

Temesvári jelentés szerint a Maros vize annyira megáradt, hogy Lipa város mellett több helyen kilépett medréből. Sok ezer hold víz alatt áll. Arad megye északkeleti részében a Körös öntött ki. Gurahonc községtől fölkel pedig alig van falu, amelyet az elöntés veszedelme nem fenyegetne. Nagyenyed környékén is a néhány nap óta folyton tartó esőzés következtében a Maros kiáradt s az áradás folyton nő. A folyó medrét több helyen 1000-1500 méterre is elhagyta. A marosmenti szántók őszi vetéseit az árvíz teljesen megsemmisítette, mérhetetlen károkat okozva a gazdáknak. Marosveresmart és Marosújvár községek között az ár oly veszedelmes mértékben nő, hogy egyfelől a vasúti töltés elsodródása, másfelől a marosújvári sóbányák beomlása bármelyik percben bekövetkezhetik.

Marosvásárhelyről a hivatalos táviratok az áradás folytonos növekedéséről tesznek jelentést, melynek alapján a veszélyeztetett helyeket kiüríti a hatóság.

Ugyancsak árvíz fenyegeti a szamosmenti községeket is. A szentmargittai, mikházi, árpástói és rettegi határok egy része víz alatt áll. A Szentmargitta és Árpástó közötti megyei utat a víz szétrombolta. Az egyesült Szamos Dés határában is több helyen kilépett medréből.

Marosvásárhely mellett a Maros több helyen kicsapott medréből. A vízállás különösen Ratosnya községnél nagy, amelyet minden pillanatban elboríthat az árvíz. A Farkas-féle malmot teljesen elöntötte már a víz. A megdagadt Maros Hidvég-nél és Marosszentgyörgynél elszakította a védőgátakat és elöntötte a gróf Teleki-féle birtokot. Marosszentgyörgyön és Radnót körül az országutak is víz alatt állanak s a közlekedés lehetetlen. Az árvíz egyre emelkedik.

Sátoraljauhelyt elöntötte az árvíz

A hirtelen beállított tavaszi olvadás következtében Sátoraljauhely környékén magyar területen

és Szlovákiában is kiáradtak a folyók és Sátoraljauhely egy részét elöntötte az árvíz.

Tartós záporos után alig egy félórával kilépett medréből a Ronyva a város feletti kanyarodónál. Ez azonban csak kisebb veszélyt jelentett. Ugyanekkor azonban a sebesen rohanó ár megakadt a vasúti hidnál, a Ronyva itt is kiöntött és a viztömeg hihetetlen sebességgel, szinte percek alatt öntötte el az alsóvárost. Huszonöt-harminc centiméter magasságban árasztotta el a Ronyva az utcákat és minégy 150 házat érintett az ár.

Az áradás hihetetlen erővel tört magának utat. Másfél-kétfázás dísznókat ragadott el, kerítéseket, hatalmas fákat döntött ki, sziklatömböket sodort és se szeri, se száma a baromiaknak, amelyeket a víz magával sodort. Emberáldozatot egyet követett Ujhelyen az áradás. Özevgy Potocsnyák Jánosné 50 éves koldusasszony full az árba. Ronyván nem tudott átmenni és beletult.

Az Ujhely feletti Pálháza községnél is kiöntött a Ronyva, a cseh területén lévő Borsi község több házat szintén elöntötte a víz. A Labore, a Latorca, az Ung is megáradtak, kiléptek medréből és különösen Ungvárt fenyegeti a veszedelem.

A Tisza is hirtelen megdagadt és elöntötte az árterületet, sőt néhol a gátakat is áttörte már. Tokajnál hatalmas tenger terül el a város előtt, amelynél tudvalevően a Bodrog a Tiszába ömlik. Most nem lehet megkülönböztetni, melyik a Bodrog és melyik a Tisza, csak azt látni, hogy ott ahol a Bodrog vízének kellene beömleni a Tiszába, rettenetesen örvénylik a víz és valóságosan visszafelé folyik. Az ár elöntötte Tokaj néhány házat is, ahonnan a lakók elmenekültek. Minden órában várják, hogy a balparton lévő gátakat áttöri az ár.

A Duna áradása

Bécsből jelentik: A Duna óráról-óra árad. Az összes mellékfolyók hirtelen megdagadva rohannak. A Wien-ben háromszor annyi víz folyik, mint rendszeren. A Dunaszabályozó Társaság már megtette a szükséges intézkedéseket árvízveszedelem esetére. A Duna vízállása +105-ről +174-re emelkedett.

A magyar földmivvelésügyi minisztérium vizrajzi osztálya jelenti: A Dunán levonuló árhullám a folyó egész hosszában érezhető hatását. Az áradás tempója a bajor szakaszon kissé gyengült, viszont a Vágról és Garamról erősebb áradást jeleztek. A vízállás Dunapentelég átlagosan közepesnek mond-

Ez történt...

A rosszul sikerült leányzónő. Egy fiatalember éányzónőbe utazott egy községbe. A község nagyon messze volt az állomástól és minthogy az állomáson véletlenül nem volt kocsi,

kénytelen volt gyalog be-menni. Az uton nagy volt a por és mire a leány lakásáig ért, csupa por lett a ruhája. A fiatalember külső megjelenése nem nagyon tetszett a leánynak és gúnyosan elintorította az arcát.

— Mega biztosan nem kapott kocsi — mondta gúnyosan, mert olyan poros, hogy inni tudék magán.

A fiát feldühösítette a leány szellemeskedése és így válaszolt:

— Schreiben könne Sie auf mir, aber rechnen nicht. K. G. Bonchida

A drótnélküli telegraf. Egy zsidó és egy görög ember vitatkozni kezdtek azon, hogy melyikük nemzetének a kultúrája régibb eredetű. Mikor már a pozitív érvekből kifogytak, a görög így érvelt: — Görögországban egy ásátás alkalmával háromezer éves tárgyak között drótot is találtak. Tehát már akkor volt nálunk telegráf.

— Az semmi, — felelte a zsidó — Palesztinában egy ásátás alkalmával négyezer éves leletekre bukkantak és nem találtak drótot. Tehát már akkor volt nálunk drótnélküli telegráf.

N. N. Cluj

Tapintatosan. N. bitközség egyszer kántort akart választani és a próbaéneklésre többek között a káppanbangu Aron is jelentkezett. Persze rettenetesen énekel, de senki sem merte megmondani, mert idősebb ember volt és nagy tiszteletben tartották. Végre a bitközségi elnök oldotta meg a kérdést. Magával vitte sétálni és sétaközben egyszer csak minden átmenet nélkül így szólt hozzá:

— Nézzé Aron, rongyos a cipóm, megcsinálhatná. — Hát mi vagyok én, suszter? — kérdezte Aron.

— Na, nem is kántor, — felelte a bitközségi elnök s ezzel a kérdést tapintatosan elintézte.

L. A. Oradea-Mare

Detto. Két hordó bort rendelt egy falusi boltos. Megjött a két hordó bor és a számla, amely így hangzott:

1 hordó bor, 100 liter, 300 lej.
1 hordó detto, 80 liter, 240 lej.

A boltos nem értette, mi az a detto, mikor dettot nem is rendelt.

— Ne vedd át, — mondotta felesége — erigy, utaz fel Kolozsvárra és mond meg nekik a véleményedet.

A boltos tényleg felment Kolozsvárra, ahol felvilágosították arról, hogy mi az a detto. Hazament és a felesége igaztalanul kérdezte:

— No, tudod már mi az a detto?

— Hogy tudom-e, én egy szamar vagyok és te dettó.

L. A. Oradea-Mare.

Megváltoztatták a török alkotmányt. Angorából jelentik: A török nemzetgyűlés megváltoztatta az alkotmány huszonötödik cikkelyét. A változtatás értelmében a jövőben kizárólag a nemzetgyűlés oszlathatja fel önmagát, feltéve, ha az erre vonatkozó határozatot abszolút többséggel hozzák.

A „Hercules“-Tápsör páratlan minőségű Czell-Sörgyár Cluj-Kolozsvár

ható, lejjebb még alacsony. Budapesti vizállás 362 centiméter.

A Tisza Tiszabecs-nél már apad, lejjebb végig áradó jellegű, egész Szolnokig magas, azon alul közepes vizállású. Mai tokaji vizállás 648 centiméter.

A Kőrösön az áradás ereje szűnőben van. Vizállása a közepest meghaladja.

Az olasz árvízkatasztrófa

Nápolyból jelentik: Az újabb jelentések mindig megrázóbb részleteket tárnak fel az Amalfi-ban történt árvízről. Amalfiban és Positanoban egész házcsoportokat ragadt el az ár. Vettica a tenger felől elérhető. A menekülők ezreit tengeri hajók veszik fel és Palermóba szállítják. A ka-

tasztrófát nem a nagy esőzésre lehet visszavezetni — ez volt eddig a feltevés — hanem a földrengésre. Az árvízveszedelmet megelőző földrengést Nápolyban is észlelték, ahol nagy pánikot idézett elő. Ugy látszik, hogy a földrengésnek még nincsen vége. Újabb és újabb épületek roskadtak össze, így az amalfii többemeletes iskola is. Amalfi szállodájában rettenetes jelenetek játszódtak le. Mintegy száz ember az étteremben rekedt, melynek falai és mennyezete bedőléssel tenyegedett. Az ablakokat az omladékok eltorlaszolták és így lehetetlen volt menekülniök. Az utolsó percben érkezett meg a katonaság és kiszabadította a bezárt vendégeket. Alighogy elhagyták a szállót, az teljesen beomlott.

Minden 21 éves állampolgár nagykoru

Benyújtották az új nagykorúsítási törvényt. Háromszázmillió hitelt CFR-beruházásokra. A királyi pár távollétében is együttmarad a parlament

(Bucuresti-Bukarest, április 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara tegnapi ülésén Orleanu elnök közölte, hogy szerdán lesz a husii püspök ünnepélyes beiktatása. Marzescu igazságügyminiszter betérjeszti az új nagykorúsítási törvényt, mely szerint minden 21 éves állampolgár nagykoru.

Moldován Victor tiltakozik a hadseregnek a politikai küzdelmekbe bevonása ellen. Jonescu Anton közli, hogy a főváros tanácsának két tagja egy galati népgyűlésen bizalmatlanságát fejezte ki a kormányra szemben. Marzescu Matei tiltakozik a brailai városi tanács törvénytelen adói ellen. Ezután a kamara 300 millió rendkívüli hitelt szavaz meg CFR-beruházásokra. Marzescu igazságügyminiszter felolvassa a romániai választás ügyében lefolytatott vizsgálatról beérkezett jelentést, amely szerint a meg-

vádolt bírák csak kötelességüket teljesítették.

Erre áttértek a napirendre, amelyen a kommercializálási javaslat szerepelt. Constant Joanescu liberális képviselő az első felszólaló, aki dicséri a javaslatot.

Az ülés végén Orleanu elnök kijelentette, hogy a kamara a királyi pár távollétében is folytatni fogja tanácskozásait. Egyelőre szombaton szünetet kap a parlament, amely csütörtökig fog tartani a kisenevi ünnepségek miatt. Azután folytatni fogják a betérjesztett törvényjavaslatok tárgyalását. Ha a törvényjavaslatokat április 15-ikéig elintézik, akkor a kamarával szombaton elnapolják, ellenkező esetben április 20-án kezdődik a husvétii vakáció.

A szenátusban Constantinescu földművelésügyi miniszter néhány csekélyebb fontosságú javaslatát intézték el, mire az ülés véget is ért.

35540 zsidó vándorolt be Palesztinába négy év alatt

Az errec-jisraeli gyarmatosítás három periódusa. Gazdasági és politikai nehézségek. Tíz éven belül félmillió embert kell telepíteni

(Cluj-Kolozsvár, április 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi negyven év alatti zsidó bevándorlás három szakaszra oszlik, amelyek mindegyike jelentős lépéssel vitte előbbre a zsidó nemzeti otthon felépítését. Az első szakasz bevándorlói a biluisták, akik a nyolcvanas évek orosz pogromai után vándoroltak be Erec Jisraelbe. A biluisták tüzték ki először a zsidó nép ideáljával a visszatérést a röghöz, az ekeszarvához. Jelentékenyebb a bevándorlás második szakasza, amely az első orosz forradalom bukása után vette kezdetét. Ez a periódus nemcsak a bevándorlók nagyobb száma, hanem azok fejlettebb idealizmusánál fogva is fontosabb az elsőnél. Az ezidőben bevándorlottak teljesen tisztában voltak azzal, hogy Erec Jisraelt csak zsidó kezek önfeláldozó munkája és az ősi földhöz való erős ragaszkodás tudja felépíteni. Amikor a régi kolóniák elégteleneknek bizonyultak,

hozzáfogtak új telepek létesítéséhez

és megteremtették zsidó munkával az ősi földön az első kvucákat. A biluisták alapították Rechobotot és Petach-Tikvát, ezek pedig Daganját és később Nahalát. A bevándorlás harmadik hullámát a világháború utáni évek hozták. A rendszeres bevándorlás az 1920 április végével kezdődik és ennek az évek végén a bevándorlók száma havonta már ezren felülre

emelkedett. Ez számban a legerősebb szakasza a bevándorlásnak, amely mind újabb és újabb munkaterületeket hódított meg Erec Jisraelben. Ekkor kezdődik a mezőgazdasági munkák mellett a városi munka és megindul a közmunkák egész sora. A világháború után Palesztina fejlődésének új korszaka nyílt meg.

A munkaterületek kiszélesedése magával hozta a munkások gazdasági szervezkedését. Mivel nem volt lehetséges az összes bevándorlót azonnal a mezőgazdaságnál foglalkoztatni, először közmunkáknál, majd házak építésénél alkalmazták őket. Ezek a munkák szűlték a ma már fontos szerepet játszó munkásvállalkozó központot, a Miszrad Laavodót Cibburiot Binjant, amely már 1921-ben több nagyobb-szerű munkát vállalt el, különösen utak és vasutak építését körülbelül 250.000 egyiptomi font értékben. E munkáknál tünt fel először az új zsidó munkás típusa: a chaluc.

Ezek a pionirok sokszor a legmostohább körülmények között, nagy lelki erővel és példaadó kitartással vállalták és végezték el a nekik eladdig szokatlan munkákat. Ezekről a munkásokról beszél az angol birodalom jelenlegi miniszterelnöke, Ramsay Macdonald, palesztinai utelirásában a legnagyobb bámulat és tisztelet hangján. Újabb a Keren Hajjeszód által alapított jelzőbank hiteli segítségével a Miszrad egyes városokban és telepeken nagyobb munkákat vállaltatott és ezekkel új munkaalkalmakat teremt a bevándorlóknak. Eddig átlag kétezer munkást foglalkoztatott a Miszrad évenként. Nagyban elősegíti a munkások központ vállalkozásait az 1922-ben alapított munkás-bank is.

1921-ben a nekilendült bevándorlásban némi visszaesés állott be, amelynek okai egyrészt Palesztina gazdasági helyzetének megrosszabodása és a bevándorlás időleges felfüggesztése. Később azonban ismét emelkedett, a nehézségek dacára is, a bevándorlók száma, amely az elmúlt négy évben a következőképp alakult: 1920-ban 10.000, 1921-ben 9000, 1922-ben 9286, 1923-ban 7254. Ezek nagyon kisorszszámok, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy az utolsó évben a kivándorlás is kezdetét vette. A bevándorlók 45 százaléka Lengyelországból, Galiciából és Ukrajnából, 35 százaléka Románia, Déloroszországból és a Kaukázus, 20 százaléka pedig a világ minden országából rekrutál-

lódott. A nők az összes bevándorlók 30 százalékát teszik ki.

A kivándorlók legnagyobb része az ugynevezett chaluka-zsidók sorából került ki, akik leginkább Safed és Chebron városokból vándoroltak ki. Safedben a háború előtt 8000 zsidó élt, ma már csak 3000 a zsidók száma. Chebronban 1500-ról 400-ra apadt le a zsidó lélekszám. Azonban chalucok is kénytelenek voltak munkahiány miatt elhagyni az országot. A kivándorlók száma 1923-ban körülbelül 3000 volt.

A palesztinai bevándorlást bizonyos törvényes korlátozások meghiúsítják ugyan, de a bevándorlók csekély számának nem ezek a korlátozó rendelkezések az igazi okai. Ha teljesen szabad lenne a bevándorlás, akkor sem növekednék lényegesen mindaddig, míg a nagyobb-mértvű bevándorlás gazdasági előfeltételei nincsenek meg. A mezőgazdasági és városi telepítések tempója a Keren Hajjeszód bevételeitől függ. A Keren Hajjeszód, a Keren Kajemet, továbbá mindazok a pénzügyi intézmények, amelyek a kolonizációt pénzzel és hitelnnyújtással előmozdítják, csak

az egész világ zsidóságának hathatós támogatása

mellett teremthetik meg az égetően sürgős tömeges bevándorlás előfeltételeit. A bevándorlás és telepítés központja a Keren Hajjeszód, amely bevételei arányában a többi alapítványt támogatja. Ha a Keren Hajjeszód évi bevétele a másfélmillió fontot eléri, akkor évente 30.000 bevándorlót tudna Erec Jisraelt gazdasági életébe tartósan bekapcsolni és produktív munkához juttatni. Politikai és gazdasági okokból parancsoló szükség, hogy évente legalább 30.000 zsidó telepedjen le Palesztinában, mert csak ebben az esetben számíthatunk arra, hogy tíz év alatt Palesztina zsidó lakosságának száma elérje az 500.000-et. Ezzel

meg volna vetve a zsidó nemzeti otthon alapja.

A bevándorlás, az országépítéshez szükséges anyagi eszközök mellett, az épülő Erec Jisraelt legfontosabb problémája.

Mindazok a nehézségek, amelyeket az arabkérdés és az általános világpolitikai konstelláció állandóan felszínre vetnek, csak akkor szüntethetők meg, ha egy erős és állandó bevándorlás és az ezt lehetővé tevő áldozatkészsége a zsidó világnak, az ősi földhöz való szilárd és tántoríthatatlan ragaszkodásunkról tesz tanubizonyosságot.

— Bizottság állapítja meg a fürdőhelyeken a maximális árakat. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi miniszter elhatározta, hogy a fürdőhelyeken a maximális árakat egy külön bizottság fogja megállapítani, amelynek tagjai a járásbíró, a subprefektus és a kereskedők vagy szállodások képviselője. A megállapított árakhoz a kereskedelmi miniszter jóváhagyása szükséges.

— Leégett a barcelonai Scala-színház. Párisból jelentik: „Le Journal” barcelonai jelentése szerint az ottani Scala-színházban az előadás alatt rövidzárlat következtében tűz ütött ki, amely az egész színházat elhamvasztotta. A nagy pánikban két embert agyonnyomtak, sokan pedig súlyosan megsebesültek. Egy francia táncosnő öltözékében bennégett.

Központi Télikert-Bár

Világvárosi műsor április 1—15-ig.

Olga Nicolaewna, kaukázusi orosz táncművésznő
Fredoff Duc, internacionalis karakter táncművészek
Emil Dumitrescu, világhírű román komikus
Vigo And Ferry, eredeti francia mondain táncduo
Bálint Béla, operaezenes
Tamarova, klasszikus szpitánczenomén
Orlando, orosz táncos és
Lya Amoretii, Zsazsa Fort, Bébé Zacharin, Mária,
Blondine, Mya Rolland, Clara Segal, Szigethy Joli,
Lya Toscano ének- és táncosnők.

Előadás kezdete fél 10 órakor.
Belépőjegy adóval együtt 20 Lei.
Asztalok előre lefoglalhatók. Éjjel
2 óráig meleg konyha, rendszeres
éttermi étlapárak!

Az új lakbérleti törvény

teljes terjedelemben megjelent a

Közgazdaság-Rum.-Lloyd

szerdai számában

Dr. Ládai István és Starak V. Hugó
miniszteri tanácsosok fordítása

Megrendelhető: Cluj, Postafiók 127

Az Uj Kelet s napilap szerkesztik: Felelős szerkesztő: Az Uj Kelet elnöke: Előfizetési árak: félévre

a választások

Európa s tíz év óta választják miniszterelnökét: tízenegyedike volt az aki a választásokon a nemzeti szavazatok győzelmével jutott a trónra: Poincaré

másik ügyet osztották fel: ezeket halálra ítélték: a párisi szakszervezetek kamrára, a szakszervezetek

Egész N. hogy a választásokon a szakszervezetek mandátumát a szakszervezetek dani, helye birodalmi e konzekvencia tábornok, t. Kombin

A poros A poros t. butorozott egy Schröd Potsdamba nyos: a tr. Ufa hippo Zoo-ban. A Frideric megjelenez trónörökös. Azután a fias filmet Wilheim n heim. Pest

A pénz márká havi fizeté nak. (Eny Azonkívül kulják. E Van „Pre tizetek le nőt márká rossz cipőt noki havi

Az. Eddig öke dek, hollaz bankjegyek szág legal. Az amerik vigan élne Olaszorszá ezer embe kétszáz-há gyűjtenek hivatalnok ségesen világ.

— B. bol jelent az új hus teremben a kormányóságok k. tuszminis. majd Fer nek a pá egyházbaz ropolita f

gyobb része az ugyne-
yiból került ki, akik
ron városokból vándó-
boru előtt 8000 zsidó
zsidók száma. Cheb-
padt le a zsidó lélek-
is kénytelenek voltak
yni az országot. A ki-
n körülbelül 3000 volt.
orlást bizonyos törvé-
nehezitik ugyan, de a
ának nem ezek a kor-
gazi okai. Ha teljesen
lás, akkor sem növe-
addig, míg a nagyobb-
asági előfeltételei nin-
asági és városi telep-
Hajjeszód bevételeitől
H., a Keren Kajemet,
énzügyi intézmények,
pénzzel és hitelnyuj-

ságának hathatós
atása

az égetően sürgős tö-
téseit. A bevándorlás
Keren Hajjeszód, amely
bbi alapokat is támo-
szódó évi bevétele a
é, akkor évente 30.000
Jiszraeli gazdasági éle-
i és produktív munká-
gazdasági okokból pa-
vente legalább 30.000
szintjában, mert csak
hatunk arra, hogy tíz
lakosságának száma
rel

zsidó nemzeti otthon
ja.

zágépítéshez szükségé-
szé az épülő Erec Jiszrael

ek, amelyeket az arab-
lágpolitikai konstelláció
k, csak akkor szüntet-
és állandó bevándorlás
áldozatkésztsége a zsidó
való szilárd és tánto-
król tesz tanubizony-

ja meg a fűrdőhelye-
r. Bukarestből jelentik:
r elhatározta, hogy a
lis árakat egy külön
tani, amelynek tagjai
us és a kereskedők vagy
A megállapított árak-
miniszter jóváhagyása

elonjai Scala-színház.
urnal" barcelonai jelen-
la-színházban az előadás
ben tűz ütött ki, amely
szította. A nagy pánik-
mtak, sokan pedig su-
y francia táncosnő öltö-

Élikert-Bár

április 1-15-ig

si orosz táncművész
karakter táncművészek
írú román komikus
ancia mondain táncduo
peranékes
spirtánzfenomen
z táncos és
Bébé Zacharin, Mária,
ara Segal, Szigethy Joli,
és táncosnők.

tól 10 órákor.
együtt 20 Lel.
glataták. Éjjel
nyha, rendez
aparak!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság
napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás meg-
jelölésével engedjék meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei,
félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Berlini levél

a választásokról, a trónörökösökről és a német békevilágról
Berlin, március vége

Európa sorsa most dől el. Európa sorsa már
tiz év óta eldől. (Európa feldől.) Május negyedikén
választják meg a német birodalmi gyűlést, május
tizennegyedikén a francia kamara képviselőit. Poin-
caré volt az okosabb. Ő egy héttel későbbre tűzte
ki a választási terminust. Mert ha május negye-
dikén a német jobboldal győz, akkor ez felőlegessé
tesz számára minden agitációt. A német jobboldal
győzelme jelenti a francia jobboldalét is, a német
ultráké a francia ultrákét. Ez szilant.

Poincaré másik okossága, illetve a németek
másik ügyetlensége. A parlamentet időnek előtte
cszalták fel, pár hónappal a mandátumok termé-
szetes halála előtt, pedig jól tudhatták, hogy a
párisi szakértői tanácskozás belesik a német vá-
lasztási kampányba a mai demokratikus kormány
kárára, a szélsőjobboldal javára.

Egész Németországban mindenki azzal számol,
hogy a választások a mostani, a weimari alkot-
mányhoz hű kormánypártok érzékeny vesztésé-
vel fognak végződni. Mindenki úgy gondolja,
hogy polgári demokraták és szociáldemokraták ká-
rára a szélsőjobb és a szélsőbal fog negyven-nyeg-
ven mandátumot hódítani. És ennek kapcsán fan-
tasztikus hírek. A mostani kormány le fog mon-
dani, helyette koncentrációs kabinet alakul. Ebert
birodalmi elnök a maga személyére is levonná a
konzekvenciákat. Legvalószínűbb utódja v. Secco
tábornok, teljesen alkotmányhű.

Kombinációk.
A porosz trónörökös Oelsben lakik. Földesur.
A porosz trónörökös Berlinben is lakik. Állítólag
butorozott lakást bérelt Kaiserdamm 118 alatt
egy Schröder nevű gyárigazgatónál. Mások szerint
Potsdamban van szállása. Viszont egészen bizo-
nyos: a trónörökös a mult héten moziban volt, az
Ufa hippodromszertű bemutató színházában, az Am
Zoo-ban. Feleségével a földszinten foglalt helyet.
A Fridericus Rexet adták. A közönség felismerte,
megéljenezte, megtapsolta. A közönség felállt. A
trónörökös pár is felállt. Megköszönte az ovációt.
Azután a trónörökös külön megköszönte a haza-
fias filmet az óriási mozi igazgatójának. Ez egy
Wilhelm nevű ur. Nem Wilhelm, hanem Wil-
helm. Pesti.

A pénzüket rendbehozták a németek. Százhusz
márka ma itt egy igen-igen átlagos hivatalnok
havi fizetés. De vannak, akik százért is dolgoz-
nak. (Enyhítő körülmény: családos emberek.)
Azonkívül a fizetéseket, béreket állandóan redu-
kálják. Hétről-hétre emelik lefelé, Lohnabbau.
Van „Preisabbau“ is. Vevő és forgópénz nélküli
üzletek leszállítják az egyes cikkek árait. Huszo-
nöt márkáért már kapsz egy pár nem szép, de
rossz cipőt. Négy pár munkáscipő egy hivatal-
noki havi fizetés. Békevilág.

Az. A németek most tudnak először utazni.
Eddig őket öznölték el amerikaiak, angolok, své-
dek, hollandusok, olaszok. Ingyen éltek a billiós
bankjegyek korában. Most megfordult. Németor-
szág legalább kétszer olyan drága, mint Amerika.
Az amerikaiak megszöktek innen, de a németek
vigan élnek Olaszországban papírdollárjaikkal. Legsz
Olaszország tele van németekkel. Tíz-husz-harminc-
ezer ember hihetetlenül gazdag Berlinben. Száz-
kétszáz-háromszázezernek estéknként a színházban
gyűjtenek, hogy éhen ne haljanak. Vajaskenyér a
hivatalnokoknak jó ebéd. Rómáig hálókocsi nev-
ségesen olcsó. Laecherrrrrrrrlich! Mondom: béke-
világ. (L. L.)

Beiktatták a husii püspököt. Bukarest-
ből jelentik: Ma délután volt a királyi palotában
az új husii püspök felavatása. A felavatás a trón-
teremben folyt le, ahol a király, a magas klérus,
a kormány tagjai, a parlament, a hadsereg és bi-
róságok képviselőinek jelenlétében Lepadatu kul-
tusztudományok miniszter felolvasta a kinevezési dekrétumot,
majd Ferdinánd király átnyújtotta az új püspök-
nek a pásztorbotot. A felavatás után a székes-
egyházban istentisztelet volt, majd bankett a met-
ropolita fogadótermében.

LEGUJABB

Elmarad a királyi pár spanyolországi útja

Vajda Interpellálni fog ebben az ügyben. Amalfi bukaresti spanyol követ Duca
külgyminiszternél

(Bukarest, április 2. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól.) Az „Adeverul“ azt a hirt közli, hogy a ki-
rályi pár madridi útja elmarad. Ebben az ügyben
Vajda Sándor a kamara mai ülésén interpellációt
terjeszt elő, amelyre hirt szerint Duca külgyminisz-
ter azonnal válaszolni is fog.

Az „Indrumarea“, az Argentoianu-párt lapja
közli, hogy a királyi pár utazása már végleg meg
volt állapítva a spanyol kormánnyal folytatott
jegyzékváltás alapján, ennek dacára tegnap Duca

A nemzeti párt feltételeket szab Jorgának

Bukarest, április 2. (Rador.) A nemzeti párt
végrehajtóbizottsága ma este befejezi a Jorga-féle
fuziók javaslatok megvitatását és megbizsa Maniut,
hogy a párt választást átnyujtsa Jorgának. A válasz
előreláthatólag örömtőt fejezi ki Jorga ajánlata
felett s hangsúlyozza, hogy egy megegyezést első-
rendű fontosságúnak tart, bizonyos feltételeket
állít fel azonban, amelyek megvitatás tárgyát ké-
pezik.

Babits Mihály villát vásárolt. Buda-
pestről jelentik: Babits Mihály villát vásárolt
az esztergomi Előhegy-oldalon, ahonnan pom-
pás kilátás nyílik a Dunára. A kiváló költő
rövidesen odaköltözik.

Zsidó kézműipari kiállítás Máramaros-
szigeten. Kedden este záródott be a máramarosi
zsidó kézműiparosok áruvásárlja. Az imponáns ki-
állítást vasárnap délelőtt 11 órakor nyitotta meg
Mihályi Gábor prefektus, akit Glück Márton egye-
sületi titkár román nyelvű beszédében üdvözölt és
kért fel a kiállítás megnyitására. A prefektus
örömmel vállalta ezt a tisztséget és előhaladást ki-
vánt az egyesület működéséhez. A katonai zenekar
indulása mellett a prefektus Dán György alispán,
Nagy Jenő főjegyző, Dr. Cziple Pál polgármester,
Balázs Imre helyettes-polgármester, Dénes Ignác
kereskedelmi és iparkamarai elnök társaságában
megtekintette a kiállítást. Nagyon tetszett Teszler
hálszoba-részlete. A domboru kirófia-szekerény és
ágy remeke az asztalosiparnak. Lebovics Jenő
takaréktüzhelyei, Ungár Sándor szédertálja, mely
valóban az ötvömvésvet remeke, a Fuchs-sepré-
gyár Simovits munkavezetője által készített seprők
szintén nagyon tetszetek. Jó és szép készítmények
voltak az iparosok által ingyen készített ruhák és
cipők. Gerstenmajer Tibor rézkazettája és kép-
keretei az iparművészet igazi remekei. Ganz Zsig-
mond és Burger Lipót rézműves tárgyai, Davidovics
Fülöp és a Fornwald cipői, Berger Maier és
Glück Márton butorai országos kiállítás keretében
is feltűnést kelthetnek. A kiállítást állandóan nagy
közönség látogatta. Délután tombolajáték volt,
amelyen számos szép és értékes tárgy sorsoltak
ki, a négy éves kis Glück Vera közreműködésével.
A rendezőség: Weiss Izidor, Glück Márton, Stein
Lajos, Schöngut Imre, Ungár Sándor és Schechter
Samu igazán meg lehet elégedve a kiállítás nagy
sikerével.

Csehszlovák aviatikusok Romániában.

Prágából jelentik: A hadügyminisztérium előke-
születeket tesz a csehszlovák aviatikusok légi ut-
jára, akik május elején indulnak el Prágából és
Nyitrán, Kassán, Máramarosszigeten és Jasin ke-
resztül Bukarestbe repülnek, majd innen Bel-
grádba és Zágrábra repülnek, ahonnan Bratiszla-
vába térnek vissza. A háromszáz kilométeres ut
tizenegy vagy tizenhárom napig fog tartani.

Ismeretlen férfi holtteste a vasúti töl-
tésen.

Ma reggel a szamosfalvi ügyészségnek, hogy
Szamosfalva közelében a vasúti sínekben egy bor-
zalmasan összeroncolt katonaruhába öltözött férfi
holttestét találták. A csendőri vizsgálat megállá-
pította, hogy a szerencsétlen ember még az éjszaka
került a vonat kerekéi alá és amíg rálatáltak, ad-
dig négy vonat ment rajta keresztül. A zsebében
pénzt és igazoló iratokat nem találtak és így le-
het, hogy gyilkosságnak esett áldozatul. A kolozs-
vári ügyészségtől dr. Biriescu ügyész ma délelőtt
folyamán kiszállt a helyszínre.

Letartóztatták a katonai gyógyszerár-
sikkasztóját.

Bukarestből jelentik: A katonai
ügyészség tegnap letartóztatta Buzioanu örna-
gyot, a hadsereg gyógyszerraktárában elköve-
tett visszaélések miatt.

fogadta Amalfi bukaresti spanyol követet, aki ko-
mánya és a spanyol udvar nevében közölte, hogy
nagyobb örömmel fogadnák, ha a román királyi
pár csak ősszel látogatna el Spanyolországba. A
lap szerint a spanyol jegyzék nem kategórikus
és ezért nem fogja megakadályozni a látogatást.
Duca a tegnap a kamarában az újságíróknak ki-
jelentette, hogy nem cáfolhat és nem erősíthet
meg semmit. A kormány most foglalkozik ezzel a
kérdéssel és majd határozni fog.

Krestinsky új javaslatokat terjeszt a konfe-
rencia elé

Bukarest, április 2. (Rador.) A politikai világ
feszült érdeklődéssel várja a Bécsből érkező híreket.
Ma délután három órára volt a döntő ülés kitűzve,
amelyen Krestinskynek válaszolnia kellett Rascanu
hétfői nyilatkozatára. Lehetséges, hogy az oroszok
újabb javaslattal fognak a beszarábiai kérdésben
előállni, esetleg indítványozni fognak, hogy a terro-
riális kérdéseket a konferencia végén tárgyalják.

Eljegyzés. Weiss Albert és Izrael Mancica
jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Egy asszony megölte lakónőjét Buda-
dapestben. Budapestről jelentik: Orecskovics Kor-
nél magántisztviselő megjelent a rendőrségen és
elmondotta, hogy édesanyja Orecskovics Bogu-
milné Váci-utca 63. szám alatti lakásukról eltűnt.
Délután egy hordár levelet kézbesített neki, amely-
ben az édesanyja azt írja, hogy a náluk lakó
Kaffersberg Irma a mult vasárnap óta meggyil-
kolva fekszik a lakásuk konyhájának ágyában.
Orecskovicsné azt írja, hogy nem mert senkinek
sem szólni a konyha titkáról, mert minden gyanu
ránehezede, ha a gyilkosságot fölfedezné, mert
a meggyilkolt ékszerait ő adta el. Elhatározta,
hogy megöli magát, mert a bizonytalanságot to-
vább nem bírja. A rendőri bizottság a Váci-utcai
lakás konyhájában, az ágyban megtalálta a meg-
gyilkolt Kaffersberg Irma holttestét. A hulla
spárgával guzsba volt kötve, a feje a lepedőbe be-
csavarva. Az egész testet piros ágyterítő takarta
le. A rendőrorvos megállapította, hogy a nyakon
és a hason több vágás van, amelyek közül az
egyik átmeteszette a nyelő és légzőcsövet. Való-
színűnek tartják, hogy a holttestet azért kötötték
guzsba, mert el akarták szállítani a lakásról. A
rendőrség megállapította a tanuvallomásokból, hogy
a gyilkosságot március 23-án — hétfőre virradó
éjjel — követték el, álmában támadva meg ez
ágyban fekvő Kaffersberg Irmat. Megállapították
továbbá, hogy Orecskovicsné hétfőn, kedden és
szerdán együtt aludt a konyhában a holttesttel.
A rendőrség az eltűnt Orecskovicsné után erélye-
sen nyomoz.

Uj udvari szállító. Amint hivatalos hely-
ről értesítünk, Ófelsége a király, 920. számú
dekrétummal, a Kolozsváron jól ismert Fenyő és
Braunfeld ékszerész-céget az ékszeripar terén
szerzett érdemei elismeréséül királyi udvari szál-
lítóvá nevezte ki.

Az „Ezra“ felhívása. Tisztelettel felkérjük
azokat, akik könyvtárunkból könyveket kölcsönöz-
tek ki, hogy azokat legkésőbb vasárnapig feltétle-
nül szolgáltatásuk be a Keren Hajjeszód helyiségé-
ben levő hivatalos helyiségünkbe. (Calea I. C.
Bratianu 2. Hivatalos órák mindennap délután
1-3-ig.) Sociateea Ezra

Április tizedikéig befejezik a bánáti
községek kicserélését. Temesvárról jelentik: A
bánáti határmegállapító bizottság tegnapi tanácsko-
zásán végleg megállapodott a kicserélendő közsé-
gek átadásának részleteiben. A megállapodás sze-
rint április 3-án és 4-én veszi át Románia Ke-
reszturt. Párdány átadása 5-én lesz. Módos át-
adása és Zsombolya átvétel egyidőben történik
meg. A kicserélés április 8-án kezdődik és 10-én
végződik déli 12 órakor. A község ünnepélyes át-
vétele, illetőleg Románia területébe való beiktatása
április 11-én lesz.

Désen női kosztüm és kabát, férfi öltöny,
angol szövetségülönlegességek, marocaine, selymek,
mosóselymek, delaine, grenadinok, zephirek, női
fehérneműek, vásznak legelőbb gyárak produkta-
mai kaphatók Birónál.

Észak- és Délamerikába utazók kérjenek
azonnal prospektust „Cosulich Line“-től Bucuresti,
Calea Grivitei 181.

KÖZGAZDASÁG

Szervezkednek a regáti építések. Bukarestből jelentik: A szervezetlen regáti építések e hónap elején Bukarestben országos kongresszust tartottak, ahol elhatározták, hogy egyesületbe tömörülnek és a kormánytól építő-tanács felállítását fogják kérni. Ez a tanács ellenőrizné a képesítést, továbbá a hatósági közmunkák terveit és építéseit.

A mai valutapiac

Az értékek a francia frank és a lira kivételével nyitáskor ismét megszilárdultak és zárlatkor is gyengén emelkedtek. A lej nyitáskor 296.25-tel jött, zárlatkor azonban tizenegy pontot javult. Az árak a következők: osztrák korona 355-360, magyar korona 420-430, cseh korona 570-572, svájci frank 34.40-34.90, francia frank 11.70-10.80, dollár 195-196.5, font sterling 850-860, olasz lira 8.80-8.90, dinár 2.30-2.35.

Valutapiac április 2-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1098, Berlin —, London 825, Newyork 193.5, Róma 847, Zürich 33.90, Bécs 27, Prága 586, Budapest 22, Varsó 20.

Bukarest. Valuták: Napoleon 730, márka —, leva 125, török lira 100, font sterling 818, francia frank 1050, svájci frank 33.25, olasz lira 820, drachma 320, dinár 230, dollár 191, lengyel marka 20, osztr. korona 27, magyar korona 22, cseh korona 545.

Zürich. Nyitás-Zárlat: Berlin 126.25-124, Amsterdam 210-210.5, Newyork 568-570.5, London 2455-2455, Páris 32.60-33.40, Milano 2550-2535, Prága 1695-1695, Budapest 75-80, Belgrád 706.25-710, Bukarest 296.25-307.5, Varsó —, Bécs 81.1/4-81.25.

A len- és kendermagvak kivitele szabad. Bukarestből jelentik: A minisztertanács tegnap hozzájárult a len- és kendermagvak szabad kiviteléhez, amelynek kiviteli illetékét a pénzügyminiszter állapítja meg. Engedélyezte továbbá a nemesített szőlővesszők kivitelét is a földművelésügyi minisztérium engedélyével. Végül megengedték a tölgyfahordók exportját is, maximum 100 literes hordókban.

A bukaresti mintavásár. Bukarestből jelentik: A romániai gyáriparosok szövetsége tegnap délután értekezletre hívta össze a textilipar képviselőit a bukaresti mintavásár ügyében. Margulies Lázár buhusi delegátus javasolta, hogy a mintavásárt halasszák el, mert a jelenlegi vámtarifa mellett a textilipar helyzete nagyon válságos. Az iparminisztérium nem veszi tekintetbe a vámtarifa szabályozása iránt benyújtott kéréseket. Az ország külföldi árakkal van elárasztva és a nemzeti ipar nem tudja gyártmányait elhelyezni. Margulies javaslatát helyesléssel fogadták és a tanácskozás folytatását elhalasztották akkorra, amikor a kormány a vámkérdésben már határozott.

A cluji asztalosok szervezkedése. Az „Iparosok Lapja“ legújabb száma jelenti: Jakab Lajosnak, a kolozsvári ipartestület titkárának közreműködése mellett immár végső fázisához érkezett a cluji asztalosok szövetség megalakulását az iparkamara tanácsstermébe összehívott alakuló gyűlésen. Az előkészítés munkáját Jakab Lajoson kívül egy bizottság végzi, amelynek tagjai: Bakk Imre, Fosztó József, Blum Bernát, Gergely János és Kun Mihály. A bizottság egyszerűségének köszönhető, hogy a szakma tagjai között eddig fennálló ellentétek már teljes egészében elsimultak. Alapos kilátás van rá, hogy Kolozsvár másfél száz asztalosmesterének több mint kétharmada csatlakozik a mozgalomhoz. A mozgalom vezéréül, mint jelentettük, az előkészítő bizottság javaslatára Hevesi Józsefet fogják felkérni.

Bécsi marhavásár. (A Saborsky és Fiai cég távirati jelentése.) Főlhajtás 2751 darab, ezek között romániai áru 1057 darab. Elsőrendű ára 11506 osztrák korona, silányabb 1000 koronával olcsóbb.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 St. Marx. Sürgönyeim: Saborskysöhne
Wien — Előállat-kiüldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien St. Marx. — Husküldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

A valuta zúfgorgalmának tilalma. Bukarestből jelentik: A központi devizaellenőrző bizottság közli, hogy olyan esetekben, midőn idegen pénznemekkel való jogosulatlan üzérkedést lepleznek le, utcán, kávéházban, vagy bárhol, nemcsak az eladók ellen fogja a büntető eljárást megindítani, hanem a vevők ellen is.

A bankjegyforgalom. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala kimutatása szerint a forgalomban levő bankjegyek mennyisége változatlanul 17.839.3 millió lej; a leszámított váltók összege 14 millióval 5.838.7 millióra emelkedett. Az érckészlet 5.5 millióval 124.2 millióra emelkedett.

Az új bolgár vámtarifa. Szófiából jelentik: Bulgáriában új kiviteli vámtarifát léptettek életbe, amelynek pontosabb rendelkezései a következők: A Bulgáriából külföldre szállított áruk vámtételeit aranyban kell megfizetni. Olyan áruk után, amelyek az új tarifában kifejezetten nincsenek megjelölve, értékük hat százalékát kell vámként megfizetni. Azokat az árukat, amelyek értéküknek vannak alávetve, a pénzügyminiszter időnként megállapítja, de az érték fizetendő vámtétele nem kell aranyban leróni. A kiviteli vámmilleték alól mentesek: A költözökös céljaira szükséges, használt felszerelések, a külföldre utazók személyes szükségleteit szolgáló tárgyak és használt szerszámok.

* **Judovics Lázár** fonal-, fejtő- és kendőnagyerkeskedő, üzlethelyiségét a Calea Reg. Ferdinand (Vesselőnyit-utca) 9. szám alá, a volt Grünwald Samu-féle üzlethelyiségbe helyezte át.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

M. Jucika, M.-Sziget. Többféle román-magyar és magyar-román szótár van. Az árak 100 és 800 lej között váltakoznak.

B. Izidor, Brasov. Olyan diákok címét, akik pészach után Olaszországba indulnak, jelenleg nem ismerjük.

S. József, Lippa. Nehéz megfelelni az ön kérdésére. Zsidó ifjúsági hetilapban zsidó és az ifjúságnak megfelelő rovatokat kell közölni. Az ifjúságot minden érdekli, ha oktató, szórakoztató és jó olvasnivalót kap, amelynek a témája is közel álljon hozzá. Ennél pontosabb meghatározást csak gyakorlatban lehet adni egy zsidó ifjúsági hetilapnak.

Convocare

Fratii Léb Soc. pe Actiî din Cluj va tine la **10. Aprilie orele 10 a. m.** in localul institutului (Str. Memorandului No. 3-5.) **adunarea generală.** Obiectele adunarii: 1. Raportul Directiunei referitor la activitatea din anul 1923 a bancii. — 2. Raportul comisiunei de supraveghere referitor la activitatea din anul 1923. 3. Censurarea socotilor de pe anul 1923 constatara bilantului si repartizarea beneficiului. 4. Descararea Directiunei si a Comisiiei de supraveghere si administrative de pe anul 1923. 5. Alegerea Directiunei si a Comitetului de supraveghere. 6. Eventuale propuneri. **Directiunea.**

Figyelem!

HARRY PIEL!

Figyelem!

A sátán helytartója

(A testet öltött rémület)

Páratlan amerikai detektívszenzáció! Telistele meglepetésekkel!

7 felvonás Az elektromos gépember a kriminálizmus szolgálatában. **7 felvonás** A villanytechnika és filmrendezés megfoghatatlan csodája

Harry Piel! Az amerikai detektívfenomén! Harry Piel!

Csütörtök, április 3-tól

az **Urániában**

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

יין כשר של פסח

יין כשר של פסח

יין כשר של פסח

Kóser husvétii erdélyi uradalmi fajbörök nagybani elárusítása Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi R.-T. Cluj, Calea Regele Ferdinand 70. sz.

יין כשר של פסח

Többféle román-magyar...
Az árak 100 és 800

Olyan diákok címét, akik...
ba indulnak, jelenleg uem

ez megfelelni az Ön kér...
tilapban zsidó és az ifju...

kat kell közele. Az ifju...
na oktató, szórakoztató és

lynek a témája is közel...
sabb meghatározást csak

y zsidó ifjusági hetilapnak.

ocare

ntti din Cluj va time la

m. in localul institutului

— 5. adunarea gene-

1. Raportul Directiunii

anul 1923 a bancii. —

le supraveghere referitor

23. 3. Censurarea socio-

constatarea bilantului si

4. Descararea Directiunii

here si administrative de

a Directiunii si a Comi-

6. Eventuale propuneri.

Directiunea.

Figyelem!

rtója

lepetésekkel!

ában. 7

odája felvonás

Harry Piel!

GYÁRI ÁRAK!

A VICTORIEI 24.

מבשר טוב

מבשר טוב

מבשר טוב

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Péntek: Pillangókisasszony.
Vasárnap: Carmen.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Csütörtök: Pompadour. Operette-ujdonság 19-ed szer.
Bérletszűnetben.

Péntek: A zöld istennő. Amerikai ujdonság, először.
Premiérbérllet 51.

Szombat délután 3 órákor: Mignon. Ifjusági előadás
mérsékelt helyárrakkal. Bevezető előadást tart
Nagy Jenő.

Este 8 órákor: A zöld istennő. Másodszer, napi
bérllet 108.

Vasárnap délelőtt fél 11 órákor: Vizkereszt vagy amit
akartok. Az irodalmi munkácsiklus 4-dik
előadása. Mérsékelt helyárrakkal.

Délután 3 órákor: Bajadér. Kolbayval és Tolnay-
val. Mérsékelt helyárrakkal.

Este 8 órákor: A zöld istennő. — Harmadszer.
Napibérllet 109. A.

Hétfő: A zöld istennő. Negyedszer. Napibérllet 110. B

MOZGÓK MŰSORA

Csütörtök, április 3.

Select-Mozgó: Epochális filmesemény! *Monna
Vanna*. Nagytragédia a renaissance korából. Mae-
terlinck örökbeesü csodaműve filmen. Főszerepben
Paula Wegener Lyda Salmonova Olaf Fjörd és
Lea Parry. A szezon egyik legnagyobb attrakciója.

Uránia-Mozgó: *A sátán helytartója* (A testet
öltött rémület). Nagystíliu detektívdráma 7 felvo-
násban. A legjobb Harry Piel filmek egyike.

Apollo-Mozgó: Nagy szezonsláger! *A halál-
zsoké*. Szenzációs cirkuszdráma 5 felvonásban. Fő-
szerepben a kitűnő filmművész, Maria Corvin.
Minden felvonás meglepő szenzáció a szemnek. Ki-
egészítésül az Etna kitörése.

Első Erdélyrészi Ékszerárnyár

Cluj, Calea Regale Ferdinand 19. szám
Telefon internurban 2-13 ★ Sörgönc: Juvaere, Cluj

Ékszerárnyárítás, nagykereskedés

Fogászat arany és fémekkel ★ Arany, ezüst és
és fémekkel " * piatínabváltási

Kienle és Schwarzwaldi órákban, valamint kinezési
tárgyakban nagy lerakat.

Csak viszontelárúsítóknak!

A
DIANA
GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ

ERDÉLYBEN A
LEGMODERNEBB ÉS LEG-
HIGIENIKUSABB

„Barzel“ Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Fierarie 1480 Vasúzet Telefon 10-49.

Narancs Citrom

félládás pirosbétű 300, 330, 360 hochprima
80, 100, 150-es

Husvéli fűszerárak:

Cukor, kávé, Frank, bors, ecetsav, kokuszvaj,
csokoládé, tea stb. — Szállít nagyobb mennyiségben

Léb Fivérek Cluj
Telefon 471

Banca Chrissoveloni S. A. R.

Központ: BUKAREST

Fiókok: New-York, Constantinopol, Braila, Galafi, Constanta, Sibiu, Cluj
Affiliált pénzintézetek: Paris, Wien

Teljesen befizetett alaptőke: 200 millió lej

Cluji fiókjának devizaosztálya

lebonyolítja a legelőnyösebben s legpontosabban az exportörök és importörök devizaüzleteit.
Telefonszámok 427, 379, 62

Rador No. 1512

A legszebb zsidó regény!

Nagy
kedvezmény az Uj Kelet
előfizetőinek

Ezen a héten jelenik meg a „Kadima“ nyomda és kiadóvállalat kiadásában a legnagyobb dán
zsidó regényíró, MEIR AARON GOLDSCHMIDT háromkötetes hatalmas regénye, az:

„Egy zsidósors“

a regényt GISZKALAY JÁNOS fordította. A három kötetből álló regény bolti ára gyönyörű
kiállításban 200 (kétszáz) lej, amatőrpéldányok finom famentes papíron a három kötet 300 lej

Előfizetőknek a rendes kiadás 140 lei (60 lei engedmény), amatőrkiadás 220 lei (80 lei engedmény)

Az „Egy zsidósors“ csak korlátolt példányszámban jelenik meg, figyelmébe ajánljuk az Uj Kelet előfizetőinek, hogy
megrendeléseiket (utánvétellel vagy az ár postai beküldésével) mennél hamarabb eszközölgék (Cluj, Str. L. Pop 10.)

Ugyancsak a „Kadima“ kiadásában jelent meg

Gizskalay János verseskötve:

Az új próféciák könyvéből

Gizskalay János bibliai regénye, a

Támár

A két könyvről Erdély legnagyobb irodalmi folyóirata a „Génius“ a következőket írja:

Az Uj próféciák könyvéből. ... Gizskalay János dushangu
hárfán a zsidó bánat és a zsidó diésőség messzeszólo hirdetője. ... Gizskalay
könyve elsősorban azt dokumentálja, hogy az írója fajon, nemzetén és valláson
felül költő, a szó nemes és internacionális értelmében.

Támár. A Támár tökéletes regény s ereje akkora, hogy zsidó mel-
lékizét nem érzi meg az ember vagy ha érzi is, szerelmes lesz belé. A Támár

alakjai pompás, teljes emberek tele lüktető élettel. A hangunkon beszélnek,
szívükben a mi szívünk dobog, könnyeik, mosolyaik a mi szívünkig érnek,
a mi szerelmünkkel szeretnek, a mi hangunkon sirnak s vérünk keleti dűbör-
gése az ő vérük s vérükön keresztül és minden véren keresztül is emberek.
Jók, szépek, kedvesek együtt és külön is. S rajtuk kívül a cselekvések felsora-
koztatása, biztoskezü művészi munka, jól megágyazott teremtő-erő s a mese
mély, szimpatikus, kerek. Támár olvasása nagy, gyönyörrel ajándékozott meg.

Mindkét könyv utánvétellel vagy az ár postai beküldésével megrendelhető az Uj Kelet kiadóhivatalában.

„Az új próféciák könyvéből“ ára 65 lei, a „Támár“ bibl. regény ára 85 lei, számozott amatőrpéldány 150 lei.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3.—, vastag betűvel 6.— lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény

Magas árban veszünk

butort, szőnyeget, porcellánt, zongorát, Wertheim kaszát egész lakáberendezéseket. Meghívásra házhoz megyünk.

Beck és Benjámín

Oradea-Mare
Strada Cogalniceanu
Telefon 17—03

Olesón kiárusítjuk raktáron levő perza és gyári szőnyeget, ebéd-, hálóberendezéseket, antik butorokat.

Uri és női divatszakkamába 27 éves férfi munkaeö ajánlkozik. Leveletet „Mielőbb” jelígere a kiadóba kér. 7031

Többévi gyakorlattal bíró vaskereskedősegédet keres azonnali belépésre a Barzel vasüzlet Cluj. 7032

Kitűnő állapotban levő antik (bidermeyer) butor (teljes ebéd- és hálóberendezés) eladó. Értekezni Kollár, Piața Cuza Vodă 12. d. u. 1—2 óra között.

uradalmi tej kapható. Elek, Str. Suluțiu (Viz-u.) 8. 7020

Egy antik divány eladó, értekezni Egyetem-u. 3. ház mesternél.

Kávéházi berendezés komplett felszereléssel, fehér márványlapasztalokkal, mokket divánokkal, székekkel eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt a Vaskereskedelmi Részv. Társaság Szatmár. 7034

Részvény-társaság keres

nagy mezővárosban levő fióküzlete részére üveg- és porcellánzakmában teljesen jártas 25—30 éves nőtlen

zsido fiatalembert

ki a szakmában teljes jártassággal bír és önálló vezetésre képes. — Fényképpel ellátott ajánlatokat „Részvény-társaság” jelígere a kiadóhivatal továbbít.

Husvétii של פמה של szükségletét

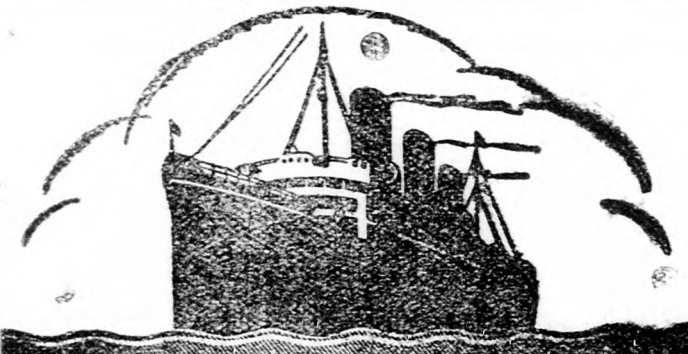
u. m.: porcellán, üveg, evőeszköz stb. a legolcsóbban

Kerekes Ernő Cluj

üveg- és porcellán ragyarázóházában szerezheti be.

Engros Detail

Telefonszám: 586.

Hamburg—Amerika Linie

UNITED AMERIKAN LINES

Hamburgból—Kanadáig

közvetlen, rendes hajójaratok modern gyorshajóinkkal.

Hamburgból—Newyorkig

„Deutschland”, „Albert Ballin”, „Reliance” és „Resolute” új gyorshajóink hetenkint kétszer indulnak

Rendes összeköttetés:

Délamerika, Cuba—Mexikóval

Minden osztályon elsőrendű ellátás. 2, 4 és 6 ágyas kabinok a III-ik osztályon. Társalgási terem minden osztályon. Utlevélügyekben, valamint az összes utazási lehetőségekről felvilágosítást mindenkor készséggel és ingyen ad a romániai vezérképviselet

Lazar H. Lazarovitz

Oradea-Mare, Piața Mihai Viteazul 5.
București, Calea Griviței 183.

BERSON

gumisarkot és gumitalpat

erősítessen cipészével cipőjére, mert nemcsak pénzt takarít meg, hanem egyúttal kiméli lábát és cipőjét. Lloyd 2502

Zsák

Zsineg

HAVAS DEZSO
TIMISOARA

Kötél

Szőlőoltvány

amerikai afanyvessző

garantált fajtisza kapható

Gaspari Fr.-nél, Medgyes

Tessék árjegyzéket kérni!

Kapfel Anzeige Sibiu

Mégis csak legjobb akésnéküli borotváló por, amely az ország legrégibb gyártmánya mely most ujonnan átpreparálva,

az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána

„RASOL IDEAL”

Kapható 1/4, 1/2 kg. szép csomagolásban. 5 kg. vétel franco lei 145.—, kisebb mennyiségben lei 20.—, vidékre lei 40.— kgkint. Övaskodjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „Ideal” felírásu valódi

Reszling József fodrász

Cluj, Calea Regele Ferdinand 80.

Zsák ~ Ponyva

Vétel!

Kölcsonintézet, javítóműhely

Eladás

Albala Izsó Timișoara

II. Piata Traian 2. szám. Sürgöncim: Albala Timișoara-Fabrica Interurban telefon 60

Több évi gyakorlattal bíró rőtös- és divatárúszakmabeli

segédek kerestetnek

Írásbeli ajánlatokat kérünk
Frații Friedmann Testvérek Sátmar

„SIRPINOL”

legjobb azér a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: Tüdő- és hörghurut, köhögés, szarvarkóhögés és tuberkulozis ellen. Mindenki kérje házi orvost, hogy „Sirpinol”-t rendeljen!

Kapható minden gyógyszerárban

Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt” gyógyszer-tára Reghinul-Sásesc

Rapid 4 és 6 csapos sörlefejtő készülékek Gloria és korona dugaszológépek, valamint az összes alkatrészek

külön kaphatók a

Banca Industrială și Comercială Cluj, Strada Regina Maria 9.

LÁDAGYÁR

Mindenemű ládákat és fadobozokat összeeszereszt és szűzedeit részletekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron

Sajovics és Lebovits faterkedés és ládagyár

Cluj, Strada Cernuschi (volt Kajántól-ut) 1 szám

RAKTÁRRÓL SZÁLLITHATÓ GÉPEK:

45 HP Marschal félstabil gőzgép, 25 HP Máv. loccomobil, 3/8 Ganz hengerek, 13.5 m² fűtőfelületű 6 atmf. állókazán, 3 HP benzínmotor, kétoldalt szitáló Radial-sziták, felvonók, magzúzó henger.

Hoffmann Sándor gépészmérnök gépműhelye Cluj-Kolozsvár, Székely-ut 2. szám alatt